

Hock Zsuzsa-Poharánszki Magdolna-Vopaleczky György:

A FŐVÁROSI KOLLÉGIUMI KÖNYVTÁROSTANÁROK MŰHELYMUNKÁJÁRÓL

A kollégiumi könyvtárak működésével kapcsolatosan régóta igény van arra, hogy szükséges a tapasztalatcsere, a könyvtárosok szorosabb szakmai kapcsolattartása, együttműködése, akár munkaközösségi keretek között is.¹

Az elmúlt két év során a kollégiumi könyvtáros tanárok több lehetőséget is kaptak fővárosi és országos szinten egyaránt, hogy az iskolai kollégáikkal együtt, kollégiumi "tagozatként", részt vehessenek a szakmailag igen színvonalas, sokszínű könyvtári továbbképzéseken, és bekapcsolódhassanak a munkába.

Lehetőségük volt a részvételre az őszi Könyvtáros Tanárok Konferenciáján, melyet az Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum szervezett, és a budapesti Városmajori Gimnáziumban került lebonyolításra. Részt vehettek a Könyvtáros Tanárok Egyesülete által szervezett X. Nyári Könyvtárosi Akadémia találkozón, melynek a szombathelyi Berzsenyi Dániel Főiskola adott otthont.

A Fővárosi Pedagógiai Intézet kollégiumi tanácsadó csoportja felkarol és segít minden kezdeményezést, önszerveződést, amely a kollégiumok közötti kapcsolatépítést, az egymástól való tanulást szolgálja, valamint színesíti, támogatja, hatékonyabbá teszi a módszertani fejlesztést, a megújulást.

Nem véletlen tehát, hogy a fővárosi kollégiumok kollégiumi könyvtáros tanárai először 2004 elején, a Fővárosi Pedagógiai Intézet könyvtárában találkoztak, ahol Bognár Edit könyvtárvezető könyvtár bemutatót tartott. A kollégák részletes tájékoztatást kaptak az állományról, a könyvtári szolgáltatásokról, ti. arról, hogy a pedagógusoknak milyen segítséget tud adni mindennapi munkájukhoz.

A résztvevők között természetesen kötetlen beszélgetés is kibontakozott, melynek során egyetértés mutatkozott abban, hogy szükség van a szakmai eszmecserékre, műhelymegbeszélésekre, lehetőleg más-más kollégiumi könyvtári helyszíneken, kitekintés és közvetlen tapasztalatszerzés végett.

A szakmai párbeszéd olyan területeket érinthet, mint

- A kollégiumi alapprogram műveltségterületei feldolgozásának könyvtári lehetőségei, valamint támogatása a kollégiumi hálózaton belül és kívül,
- a kollégiumi könyvtári SZMSZ felülvizsgálata, korrekciója (különös tekintettel a gyűjtőkörre),
- a kollégiumi könyvtár lehetőségei, szerepe a kollégiumi foglalkozások támogatásában,
- a könyvtárközi kölcsönzés lehetőségei a kollégiumi hálózatban,
- a könyvtárak szerepe, lehetőségei a tanulók támogatásában, az olvasás megszerettetésében stb.

Egyidejűleg az intézmények vezetőihez is felhívással fordultunk, hogy amennyiben egyetértenek a kezdeményezéssel, támogassák azzal, hogy ösztönzik az intézmény könyvtáros munkatársát a műhely-munkában való részvételre, továbbá, amennyiben a kezdeményezés életképesnek bizonyul, a jövőben, megállapodás alapján, összejövétel számára esetleg helyet biztosít intézményében.

A következő szakmai találkozóra 2005. március 3-án került sor, a Váci Mihály Kollégiumban. A beszélgetés középpontjában a kollégiumi könyvtárak általános állapota, a kollégiumi könyvtár sajátosságai, s a könyvtári szolgáltatással kapcsolatos elvárások álltak.

Jól körülhatárolhatóak azok a speciális jegyek, illetve funkciók, amelyek meghatározzák "definiálják" a kollégiumi könyvtárakat. Így például

- a könyvtár helyet kell adjon az elmélyült tanulásnak,
- a kollégiumi könyvtárnak komoly szerepe van az olvasás megszerettetésében,
- helyszíne a kikapcsolódásnak,
- helyet ad a szakköri-, és csoportfoglalkozásoknak, valamint a kulturális programoknak,
- maga a könyvtári tér is több funkciónak kell, hogy megfeleljen (pl. multimédiás sarok, helyben-olvasási lehetőség stb.).

Jellemzője a kollégiumi könyvtárnak, hogy a délutáni időszaktól estig tart a használata, a tehetséggondozás egyik fontos színtere, fontos szerepe van a kollégiumi rendezvényekre (pl. a nemzeti ünnepekre, hagyományos ünnepkörökre) való felkészülésben. A kollégiumi könyvtár nem oktat, hanem nevel, nem utolsó szempont az sem, hogy a kollégiumi könyvtárnak az otthon könyvtárát kell pótolnia.

Milyen problémákkal kell szembenézni?

Gondot jelent a könyvtárban dolgozók képzettsége, ami nem felel meg a jelenlegi elvárásoknak. Csak kevés helyen van szakképzett könyvtáros tanár.

A működési feltételek, az állomány, és a technikai ellátottság intézményenként rendkívül eltérő. A legtöbb kollégiumban még nincs számítógépes könyvtári rendszer, ami ma már alapkövetelmény, és az iskolai könyvtárakban természetes. Sajnos, e nélkül bekapcsolódni sem lehet az integrált könyvtári rendszerbe. A kollégiumi könyvtáraknak a SZIRÉN, vagy a SZIKLA könyvtári integrált rendszert célszerű beszerezni, amelyeket már kipróbáltak, és beváltak az iskolai könyvtári rendszerben.

A diákok részéről is megfogalmazódik, hogy kevés a szakkönyv. A közös igazgatású intézmények könyvtárai az iskola épületében vannak, ezek nyitvatartási ideje nem minden esetben alkalmazkodik a kollégista tanulók igényeihez. A kölcsönzésre ugyan megvan a lehetőség, az esti használatra azonban nincs. A helyzeten úgy javítanak, hogy esetenként az iskolai könyvtár könyveket helyez el a kollégiumban (letétek).

Pályázati lehetőség a könyvtárak számára kevés, vagy egyáltalán nincs. Az állományfejlesztés még sok helyütt nem tudatos, tervszerű. Hiányosak a könyvtári dokumentumok (Ieltárkönyv, SZMSZ, Működési Szabályzat, Gyűjtőköri leírás).

A könyvtárközi kölcsönzés lehetőségével még kevesen élnek.

Az eddigi konzultációkon még az alábbi felvetések jelentek meg markánsabban. Működjenek minél több helyen könyvtári szakkörök, melyek még közelebb hozzák a fiatalokhoz a könyveket, és lehetőséget adnak a könyvtárosi munkában való részvételre is.

A könyvtárak vállaljanak szerepet az alapprogram hét műveltségterülethez kapcsolódóan (bibliográfiák, tematikus kigyűjtések) a foglalkozásokra való felkészülés támogatásában. Készüljön a kollégiumokban használható, standard kérdőív, melynek segítségével a fiatalok könyvtárhasználati, olvasási szokásaikról képet nyerhetnének a pedagógusok. Szükség lenne a nyilvános könyvtárakkal (Szabó Ervin fiókkönyvtárak) való kapcsolatfelvételre, éppen a multifunkcionalitás miatt.

A könyvtárközi kölcsönzés enyhíthetné a szakkönyv-hiányt is.

A 2005-2006-os tanév első könyvtáros tanár találkozójának - mely a kollégiumi, valamint az iskolai könyvtáros tanárok közös műhelymunkája jegyében zajlott - Ákos János igazgató úr meghívására a József Attila Kollégium adott otthont. A résztvevők Rottárné Fehér Ildikó igazgatóhelyettes asszony, és Bihari Erzsébet könyvtárvezető kalauzolásával megtekinthették a nagyon szépen felújított intézmény színvonalas könyvtárát, ami önmagában is egy hasznos szakmai program volt.

A továbbiakban a kollégiumi tanárkollégák segítséget kaptak a küszöbön álló szakmai feladatok elvégzéséhez is. Hiszen korábban már megállapítást nyert, hogy pillanatnyilag a kollégiumi könyvtárak adminisztrációs teendőinek kell a középpontba kerülniük, a

hiányosságok e téren a legnagyobbak.

Például a könyvtári SZMK összeállítása, kiemelten a gyűjtőköri szabályzat elkészítése, amit Rónyay Tünde, az Árpád Gimnázium tanára ismertetett. Ez a legtöbb kollégiumi könyvtárból hiányzik, ugyanakkor az iskolai rendszer adaptálható a kollégiumi könyvtárra is.

Az előadás, a beszélgetés során részletes tájékoztatás hangzott el a pályázati, továbbképzési lehetőségekről is. Továbbá sok-sok olyan apró ötlet, amelyet ki-ki a saját könyvtári munkájában a jövőben kamatoztatni tud.

A szervezők és a résztvevők is egyetértettek abban, hogy ez a fajta műhelymunka mindenki számára hasznos és tanulságos, érdemes tehát folytatni.

1. A műhelymunka szorgalmazója a Váci Mihály Kollégium könyvtárosa, Poharászki Magdolna. A megvalósításhoz mindenképp az FPI könyvtárpedagógiai szakértője, Hock Zsuzsa nyújt szakmai támogatást. (a szerk.)